

Незважаючи на очевидні ознаки кризи, демократія не зникає, а трансформується, адаптуючись до нових умов. Сучасні виклики стимулюють пошук нових форм політичної участі, зокрема через розвиток електронної демократії та посилення ролі громадянського суспільства. Водночас важливим завданням залишається подолання соціально-економічної нерівності та відновлення довіри до інституцій, що є необхідною умовою стабільності демократичних систем.

Таким чином, криза демократії XXI століття має комплексний і багатовимірний характер, охоплюючи інституційні, соціально-економічні та культурні аспекти. Її емпіричні прояви у різних країнах свідчать про глобальність цього явища, хоча конкретні форми його реалізації залежать від національного контексту. Водночас демократія зберігає потенціал для саморефлексії та трансформації, що дозволяє розглядати сучасну кризу не лише як загрозу, але і як можливість для її оновлення.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-669-0-18>

**COUNTRIES OF THE GLOBAL SOUTH AS A TOOL
FOR DIPLOMATIC SUPPORT FOR THE RUSSIAN FEDERATION
AT THE UN: THE CASE OF THE SAHEL STATES**

**КРАЇНИ ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ДИПЛОМАТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
В ООН: КЕЙС САХЕЛЬСЬКИХ ДЕРЖАВ**

Andrusenko M. S.

*Postgraduate Student (PhD student),
Private Higher Educational Institution
“European University”
Kyiv, Ukraine*

Андрусенко М. С.

*аспірант кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін,
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»
м. Київ, Україна*

Експансіоністська зовнішня політика російської федерації спочатку у 2014, а пізніше у 2022 р. призвела до суттєвого обмеження її впливу на ключовому геополітичному просторі – європейському регіоні. Так, для досягнення своєї стратегічної мети – “повернення статусу наддержави”, попри зростання обмежень й ізоляції на західному напрямку, кремль вдався до прагматичного підходу, орієнтованого на

співпрацю з країнами Глобального Півдня. Ці дії в аналітичному дискурсі пізніше отримали неофіційну назву “Поворот на Південь”. В умовах підвищеної глобальної конкуренції за ресурси і вплив росія як основний партнер змогла постати передусім у державах із підвищеним рівнем політичної та безпекової нестабільності, т.зв. *fragile states*. Серед них особливу увагу привертають країни “Сахельської трійки” (Малі, Буркіна-Фасо та Нігер), які, з огляду на їх політичну організованість, можуть розглядатись як потенційна лобістська група, що діє в інтересах російської федерації в міжнародних інстанціях. Пропонується перевірити це припущення, дослідивши глибше політичну організацію, а також власне закономірності щодо голосування цієї групи країн в Організації Об’єднаних Націй.

У період з 2020 по 2023 рр. у 3-х країнах-членах ЕКОВАС, а саме Малі (2020-2021 рр.), Буркіна-Фасо (2022 р.) та Нігері (2023 р.), відбулися *coup d'états* (з франц. – державні перевороти), у результаті яких до влади прийшла хунта [1]. Причини цих заколотів були комплексними, починаючи від невдалого урядування та військового управління, неуспішності операцій з підтримання миру і безпеки, що проводились ООН, Францією та G5S (Група 5-ти країн Сахелю), а також, що мало не менший вплив, – втручання у внутрішні справи зазначених країн, передусім з боку росії [2, 3].

Унаслідок цих політичних зрушень відбулася інституціоналізація Сахельського регіону як окремого політико-безпекового простору. Першим етапом стало створення Альянсу держав Сахелю (*Alliance des États du Sahel, AES*) як міждержавного об’єднання (2023 р.) [4]. Наступного року цей формат було поглиблено шляхом перетворення його на Конфедерацію держав Сахелю (*Confédération des États du Sahel*) з поглибленою інтеграцією у сферах оборони, безпеки, дипломатії та економічного розвитку держав-членів (2024 р.) [5].

Усі члени Альянсу держав Сахелю є також членами ООН з 1960 р. Відповідно до останніх видань “*Blue Book: Permanent Missions to the United Nations*” (Нью-Йорк, 2023 р.; Женева, 2025 р.), усі 3 країни мають акредитовані постійні представництва при ООН як у Нью-Йорку, так і в Женеві [6, 7].

Головування у Раді Безпеки ООН протягом періоду російсько-української війни країнами Сахелю не здійснювалось. Більше того, на 2026 р. такого теж не передбачається [8]. Восстаннє Буркіна-Фасо займала це місце у грудні 2009 р., Малі – у грудні 2001 р., а Нігер – найпізніше у грудні 2021 р. [9].

За цим пропонується проаналізувати позиції російської федерації та країн Альянсу держав Сахелю у Генеральній Асамблеї ООН та визначити закономірності щодо їх голосувань за резолюції

у 2022–2025 рр. Так, звернувшись до Цифрової бібліотеки ООН, було отримано набір даних щодо голосування за резолюції Генеральної Асамблеї з 1946 по (5 вересня) 2025 р. [10]. Через відсутність відповідних змінних у цьому *dataset* неможливо встановити державу-ініціатора конкретного проекту резолюції, винесеного на голосування. Більше того, на ресурсах ООН не передбачено жодного автоматизованого рішення для проведення такого роду дослідження. З іншого боку, наявного матеріалу цілком достатньо, щоб відслідкувати координацію росії з групою сахельських держав у голосуваннях щодо визначеного кола питань та виокремити відповідні патерни.

У результаті вивчення набору даних ООН було визначено, що протягом 2022–2025 рр. (по 5 вересня) в Генеральній Асамблеї ООН було організовано голосування і ухвалено 304 резолюції. З них повне співпадіння у голосуванні між російською федерацією і групою сахельських держав складає 184 резолюції (60,5%), повне розходження – 68 документів (22.37%), а часткові/неоднозначні випадки – 52 (17.1%).

Узагальнений аналіз об'єктів голосування демонструє, що повна узгодженість позицій найчастіше спостерігалася під час вирішення саме політизованих (ідеологізованих) питань: російсько-українська війна, ізраїльсько-палестинський конфлікт (переважно), деколонізація та права людини. Натомість найбільше розходжень припало на сферу міжнародної безпеки та контролю озброєнь (48 із 68 резолюцій де голоси рф та “Сахельської трійки” не зійшлися). 7 випадків розходжень становлять голосування за інституційні/процедурні питання ООН (бюджет, видатки). Примітно, що розходження у голосуванні не мають стійкого тренду на спадання (за виключенням 2025 р.). Наприклад, кількість розходжень за 2022 р. становить 23 резолюції, за 2023 р. – 14, за 2024 р. – 28. Як було вказано вище – 2025 р. (станом на 5 вересня) суттєво відрізняється від попередніх, охоплюючи лише 3 резолюції, де позиції сахельських держав та росії розійшлися. Таким чином, хоча аналіз не дає підстав стверджувати про повний вплив або контроль (однак про тренд на його посилення у 2025 р.) російської федерації над голосуваннями зазначених країн, він виразно демонструє наявність помітного рівня узгодженості їх позицій, як не дивно, стосовно найбільш вагомих для кремля рішень в рамках його поточної зовнішньополітичної стратегії.

Якщо говорити більш предметно, з питання голосування сахельських країн за найбільш значимі резолюції Генеральної Асамблеї ООН щодо війни в Україні протягом 2022-2025 рр., то безумовно фіксується негативний тренд – спад підтримки Києва. З іншого боку, що ще більш загрозливо, ця тенденція спостерігається в межах усього африканського континенту. Так, у 2022 р. резолюцію по Україні підтримав лише Нігер;

Малі утрималось від голосування, а Буркіна-Фасо була відсутня. Пізніше, у 2023 р., Нігер продовжив демонструвати свою послідовну позицію на підтримку України, а Буркіна-Фасо – пропускати голосування; в той же час Малі вперше голосує проти. У 2025 р. Альянс держав Сахелю демонструє єдність у голосуванні, надаючи перевагу росії [11].

Підсумовуючи передусім слід відзначити, що лише, станом на кінець 2025 р., Альянс держав Сахелю почав проявляти помітні ознаки послідовної координації голосувань з російською федерацією в Генеральній асамблеї ООН. До цього, а саме у 2022–2024 рр. держави-члени названої конфедерації переживали державні перевороти і етап інституційного становлення об'єднання, тому не могли виступати в якості дієвої частини мережі дипломатичної підтримки рф серед країн Глобального Півдня. Не дивлячись на це навіть попередні уряди “Сахельської трійки”, традиційно лояльні до Заходу, голосували за велику кількість резолюцій дотично до рф, що може говорити про певний успіх російських ідеологем про “багатополярний світ” та “деколонізацію” серед країн регіону. Таким чином, наразі, в контексті Сахельських держав, спостерігається процес становлення та формування нормативно-правової та інституційної бази для у т.ч. лобювання питань високої політичної значущості для російської зовнішньої політики.

Література:

1. The Wagner Group in the Central Sahel. Counter Extremism Project. 2024. URL: <https://www.counterextremism.com/wagner-group-sahel> (date of access: 04.12.2025).
2. Populist civil society, the Wagner Group, and post-coup politics in Mali. OECD. 2022. URL: https://www.oecd.org/en/publications/populist-civil-society-the-wagner-group-and-post-coup-politics-in-mali_b6249de6-en.html (date of access: 04.12.2025).
3. Atlantic Council. The disinformation landscape in West Africa and beyond. 2023. URL: https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2023/06/Report_Disinformation-in-West-Africa.pdf (дата звернення: 04.12.2025).
4. CHARTER OF LIPTAKO-GOURMA. Embassy of The Republic of Mali in The Untited States of America. URL: https://maliembassy.us/wp-content/uploads/2023/09/LIPTAKO-GOURMA-Engl__-2.pdf (date of access: 04.12.2025).
5. Traité du 6 juillet 2024 portant création de la Confédération des États du Sahel (AES). Droit et Politique en Afrique – LA REVUE AFRICAINE DE RECHERCHE JURIDIQUE ET POLITIQUE ISSN :

2959-7358. URL: <https://droit-et-politique-en-afrique.info/traite-du-6-juillet-2024-portant-creation-de-la-confederation-des-etats-du-sahel-aes> (date of access: 04.12.2025).

6. The Blue Book. United Nations. URL: <https://www.un.org/dgacm/en/content/protocol/blue-book> (date of access: 04.12.2025).

7. The Blue Book. United Nations Office at Geneva. URL: <https://www.ungeneva.org/en/blue-book> (date of access: 04.12.2025).

8. "Presidency." United Nations Security Council. URL: <https://main.un.org/securitycouncil/en/content/presidency> (дата звернення: 04.12.2025).

9. UN Past Presidencies. The Green Papers. URL: <https://www.thegreenpapers.com/ww/UNPastPresidencies.phtml> (date of access: 04.12.2025).

10. United Nations General Assembly voting data. United Nations Digital Library. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/4060887?ln=en> (дата звернення: 04.12.2025).

11. The other counter-offensive: Ukraine's diplomatic push in Africa. ECFR. URL: <https://ecfr.eu/article/the-other-counter-offensive-ukraines-diplomatic-push-in-africa/> (дата звернення: 04.12.2025).